

ZAKON O ZAGOTAVLJANJU SREDSTEV ZA NEKATERE NUJNE RAZVOJNE PROGRAME REPUBLIKE SLOVENIJE V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU (ZZSNN)

Ena izmed največjih dobrin države je varnost, ki jo je človeštvo zagotavljalo z uporabo orožja od preprostih mečev do atomske bombe. Z razvojem pa samo dobro oborožen narod ni več garant varnosti, saj v sedanjem času za njeno uspešnost lahko poskrbijo le izobraženi in z znanjem usposobljeni državljani.

Slovenija je po osamosvojitvi začela svojo pot povsem na novo, saj je z njo slovenski narod po več kot tisoč letih dobil svojo državo. V njej je tudi z zakonodajo in sprejetimi programi ustvaril pogoje za svoj obstoj in razvoj ter za enakovredno vključitev med razvite države. Državni zbor RS je sprejel več zakonov, ki so omogočili sredstva za izvedbo nujnih razvojnih programov države. Ljudje so te zakone ljubkovalno poimenovali po tolarjih, ki so bili zakonito plačilno sredstvo, verjeli in pričakovali so namreč, da jim prinašajo razvoj. Tako so poslanci sprejeli zakone o zagotavljanju sredstev za nujne razvojne programe na več področjih, ljudje pa so jih preimenovali in uporabljali kot zakone za obrambni tolar, cestni tolar, zdravstveni tolar in šolski tolar.

Prav Zakon o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v vzgoji in izobraževanju je bil tisti, ki je osmisлил smer, da so » naravni resursi« Slovenije v znanju, zato je bil to zakon, ki je govoril o prihodnosti naroda. Slovenija je bila edina izmed tranzicijskih držav, ki je z zakonom začrtala tako pot državi. Človeška civilizacija bo preživela in se razvijala v paradigmi šolskega sistema, ki bo slonela na mirnem sožitju narodov, vse drugo bo vodilo v smrt človekovega sveta.

V Liberalno demokratski stranki Slovenije je deloval zelo aktiven odbor stranke za šolstvo, katerega jedro so sestavljali snovalci šolskega polja zbrani okrog dr. Slavka Gabra ter eminentni učitelji in znanstveniki, ki so politikom dajali oporo pri oblikovanju strankarskih stališč v razvoju izobraževanja, zato je stranka postala vodilna na področju šolstva. To se je pokazalo tudi v sestavi vlade dr. Janeza Drnovška, ki je vodil LDS, saj je stranka imela v vladi ministra pristojnega za šolstvo.

Načelno se je vedno, tudi v Jugoslaviji, govorilo o tem, kako je znanje pomembno in kako nas bodo izobraženi ljudje rešili iz zagat, a v dejanskih situacijah je bila realnost temu povsem tuja. Ob sprejemanju proračunov je izobraževanje ostalo vedno na obrobju le z vzdrževanjem najnujnejšega. Investicij v šolstvo ni bilo in tudi vrednotenje pedagoškega dela je postalo tako nizko, da so bili učitelji po primerljivi izobrazbi z drugimi med najslabše plačanimi.

Ko je vlada dala v zakonodajni postopek Zakon o zagotavljanju sredstev za realizacijo temeljnih razvojnih programov obrambnih sil Republike Slovenije v letih 1994 do 2003, po katerem bi za nakup orožja porabili 100 milijard tolarjev, sta poslanec DZ RS Rudi Moge in minister za šolstvo dr. Slavko Gaber plasirala razmislek, da bo državna varnost ogrožena, če bomo imeli samo orožje, ne bomo pa imeli izobraženih ljudi. Izdelala sta načrt, kako bi del tega denarja uporabila za vzgojno izobraževalne programe. To je bilo mogoče samo z sprejetjem ustreznega

zakona, ki bi programom zagotovil sredstva za njihovo realizacijo. S pomočjo sodelavcev z Ministrstva za šolstvo in šport in Državnega zbora sta pripravila oceno stanja in razloge za sprejem zakona, ki so jih predlagatelji zakona vgradili v oceno za sprejem zakona. Ta temelji na tem, da je Republika Slovenija v preteklih letih za področje vzgoje in izobraževanja zagotavljala le sredstva, ki so omogočala delovanje šolskega sistema, niso pa zadostovala za investicijsko vzdrževanje ter prepotrebne investicije v šolski prostor, za izboljševanje kvalitete vzgojno – izobraževalne dejavnosti in za prilagajanje novim zahtevam sodobne družbe. Hitrim spremembam sodobne družbe se mora nujno prilagajati tudi izobraževalni sistem. V primerjavi z državami Zahodne Evrope lahko ugotovimo, da smo se z razvojem tega področja v pričetku osemdesetih let v precejšnji meri približali razvitim državam. Nadaljnji razvoj vzgoje in izobraževanja pa se je ustavil v drugi polovici osemdesetih let. To obdobje zaznamuje stagnacija gospodarskega razvoja, ki se je izrazito odrazila na področju šolstva, k čemur je prispevalo tudi dejstvo, da je bila pred in po osamosvojitvi Republike Slovenije pozornost države usmerjena v druga področja.

Prvi razlog za uvedbo zakona je v spoznanju, da Slovenija nima naravnih bogastev, zato mora rešitev poiskati v znanju, ki ga posedujejo njeni ljudje.

Drugi razlog za posebno pozornost, ki jo mora Slovenija nameniti vlaganju v znanje, izhaja iz dejstva, da imamo veliko stopnjo brezposelnosti, hkrati pa se odvijajo procesi prestrukturiranja gospodarstva. Prestrukturiranje ne pomeni zgolj potrebe po »prestrukturiranju znanja« generacije starejših, ki imajo za nove razmere neuporabna znanja in izobrazbo, zato se morajo prekvalificirati, mlajše generacije pa z izobraževalnimi usposobiti za nove zahteve zaposlovanja. Če časa, ko imamo povečano število zaposlenih ne bomo izkoristili za izobraževanje tistih, ki ta trenutek nimajo dela, bodo neustrezno izobraženi kadri postali dejavnik zaviranja razvoja v času gospodarske rasti.

Tretji razlog je Nacionalni program vzgoje in izobraževanja, ki bo podrobno opredelil sredstva, ki jih bo država namenjala za sistemsko financiranje. Ugotavljamo pa, da je stanje na nekaterih pomembnih sklopih šolskega sistema tako, da zahteva posebno pozornost ter takojšnje urejanje in vlaganja za razvoj. Pri tem gre za kombiniran pristop, ko moramo po eni strani kot država v posamičnih segmentih sistema narediti korak naprej, po drugi strani pa smo še zlasti zaradi zaostrenega socialnega položaja prisiljeni delovati v smeri socialnega korektiva, da bi sploh lahko zagotovili vsem normalen in kvaliteten pedagoški proces.

Na podlagi teh ocen sta pripravila naslednje programe, ki so zajeti v zakonskem besedilu:

1. investicije v šolske prostore;
2. računalniško opismenjevanje;
3. znanje tujih jezikov;
4. zagotavljanje dostopnosti učbenikov in učnih gradiv;
5. zagotavljanje sredstev za šolsko prehrano otrok in mladine.

S temi programi sta uresničila temeljni cilj zakona, saj država z njim zagotovi sredstva za učinkovito intervencijo na nekaterih za nadaljnji razvoj najbolj občutljivih delih sistema vzgoje in izobraževanja ter da z ukrepi socialnih korektivov v šolskem sistemu zagotovi določene minimalne enake standarde.

Obrazložitev za posamezne projekte je naslednja:

1. Investicije v šolske prostore.

V državi je nujno povečevati število vpisnih mest na štiriletnih srednjih šolah ter na Univerzah. S tem zasledujemo evropski trend dvigovanja splošne izobrazbene ravni državljanov in dosegamo v pogojih tržnega gospodarstva večjo fleksibilnost kvalitetno izobražene delovne sile. Povečevanje števila vpisnih mest hkrati razumemo kot element socialne politike, saj postaja blažilec pritiska na zaposlovanje.

Nujno potrebno je zagotoviti nove šolske prostore in opremo v vseh delih šolskega sistema, saj mnogo osnovnih, srednjih in visokih šol že dalj časa deluje v nemogoči prostorski stiski, ki ne omogoča varnega in kvalitetnega dela, na višjih stopnjah izobraževanja pa tudi izvedbe laboratorijskih, računalniških, praktičnih vaj in drugih oblik pouka.

Poseben problem so demografsko ogrožena področja na katerih je šola ne le vzgojno izobraževalna organizacija, ampak tudi osišče življenja vasi in točka, ki pomembno vpliva na odločitev za življenje v demografsko ogroženih področjih in s tem na poselitev Slovenije.

Finančno izredno zahtevno je tudi poklicno izobraževanje, pri čemer je potrebno vpisanim zagotoviti najnujnejše delovne pogoje ki zajemajo delavnice, osnovno opremo in materiale za praktično delo učencev.

2. Računalniško opismenjevanje na vseh stopnjah, ki zajema tako opremljanje z računalniki ter ustreznimi programi kot izobraževanje pedagoških delavcev kot izobraževanje pedagoških delavcev za delo z njimi.

Eden najpomembnejših razvojnih korakov vlaganja v znanje, ki je pogoj za pridobitev sodobnemu času ustrezne zakonodaje in zahteva posebno obravnavo, je informatizacija slovenskih šol. Poleg vlaganja v računalniško opremo je treba zagotoviti ustrezno računalniško opremo in usposabljanje kadrov za upravljanje s sistemom.

Razvojno uvajalni projekt » 20.000 računalnikov v slovenske šole »je tako eden izmed ključnih projektov za preseganje kritične količine učne tehnologije v šolah. S tem projektom želimo preseči sedanje stanje občasnih vlaganj v računalniško opremo, ki v primeru, da država ne bo storila odločnega koraka naprej, ne omogoča, da bi generacije otrok, ki prihajajo iz naših šol, bile računalniško pismene.

S projektom bomo v treh letih opremili vse osnovne in srednje šole z osnovno računalniško in informacijsko tehnologijo, izvedli nujno potrebno računalniško izobraževanje za učitelje ter omogočili raziskovanje in razvoj uporabe računalnikov v

šolah in s tem ustvarili pogoje za sodobnejši, aktivnejši pouk ter za sodobno vodenje in poslovanje šole.

Projekt vključuje tudi opremljanje s programsko in strojno opremo ter raziskave za sodobnejšo računalniško in informacijsko izobraževanje na obeh slovenskih univerzah, s posebnim poudarkom na izobraževanju učiteljev ob računalniku.

3. Povečanje števila ur učenja tujih jezikov na vseh stopnjah in vrstah šolanja, dodatno izobraževanje odraslih ter izobraževanje ustreznega kadra za poučevanje tujih jezikov.

Temeljni pogoj za odpiranje v svet in kompetitivnost Slovenije v mednarodnem prostoru je znanje tujih jezikov.

Starši se dobro zavedajo, kako pomembno je, da njihovi otroci pridobijo zadostno znanje drugih jezikov, zato ustvarjajo pritisk na slovenske šole, na katerega sistem ne more odgovoriti, brez dodatnih odločnih korakov pa mu tudi v prihodnje staršem ne bo mogoče ustreči.

Pogoj za povečanje števila ur učenja tujih jezikov je do izobraževanje učiteljskega kadra. Ministrstvo za šolstvo in šport pripravlja projekt izobraževanja učiteljev z modulom devetdesetih ur, ki bo omogočil, da na slovenskih šolah pričnemo s poukom tujega jezika v tretjem razredu osnovne šole ter z učenjem drugega tujega jezika čez dve leti v zadnjih dveh letih osnovne šole.

Več znanja tujih jezikov pa ne potrebuje le šolajoča se mladina temveč tudi odrasli. Ti imajo že določeno izobrazbo, potrebujejo pa dodatno znanje tujih jezikov. Predlagamo, da država spodbudi pridobivanje znanja tujih jezikov s projektom » voucher za jezikovne tečaje ». Država v okviru tega projekta državljanu, ki se prijavi na verificirani jezikovni šoli, na kateri tudi sama nadzira kvaliteto dela, financira 50% stroškov dveh tečajev, drugega ob pogoju, da je bil prvi uspešno opravljen.

4. Zagotavljanje dostopnosti učbenikov in učnih gradiv.

Doslej je država na področju priprave in izdajanja učbenikov posegala s subvencioniranjem nizko nakladnih učbenikov in administrativnim omejevanjem cen. Dolgoročnejša ureditev problematike zahteva kompleksnejši in bolj aktiven pristop.

Potrebno je oživiti izposajo učbenikov v šolskih knjižnicah. Knjižnice bi omogočale pridobiti učbenike vsem za nizko obrabnino, socialno šibkim pa zastonj. Država mora zagotoviti zagonska sredstva za nakup nekaterih učbenikov, sistem izposoje pa lahko nato živi dalje s pomočjo občinskih subvencij ter obrabnine.

5. Zagotavljanje sredstev za šolsko prehrano otrok in mladine.

Intervencijo države pri zagotavljanju šolske malice socialno šibkim otrokom in mladine, ki je doslej zajemala le okrog 14% vseh otrok v osnovnih in srednjih šolah, je nujno razširiti na vso mladino, saj se socialne razmere poslabšujejo, vse bolj pa je tudi očitna potreba po zdravi prehrani naših otrok.

Ob teh projektih sta izdelal tudi temeljna načela zakona, ki so jih predlagatelji zakona vgradili v zakon.

Zakon temelji na osnovnem načelu, da lahko le hitra in učinkovita intervencija države v področje vzgoje in izobraževanja zagotovi temeljne pogoje za razvoj naše družbe in gospodarsko prestrukturiranje.

Temeljno načelo zakona je tudi dejstvo, da ima vsakdo pravico do izobrazbe, s tem, da je izobraževanje brezplačno vsaj na začetni in temeljni stopnji. Šolanje na začetni stopnji je obvezno, tehniško in poklicno šolanje pa mora biti splošno dostopno, šolanje na visoki stopnji pa mora biti na osnovi doseženih uspehov vsem enako dostopno.

Načelo enakih možnosti mora dopolniti zahteve po kvaliteti in poglobljenosti, povezano z diferencirano izobraževalno ponudbo na vseh stopnjah, ki omogočajo uresničevanje pravic do izbire različnih izobraževalnih vsebin in poti.

Naslednje načelo, ki je podlaga tega zakona, je, da mora biti izobrazba usmerjena k polnemu razvoju človekove osebnosti. Na to in tudi na načelo enakih možnosti se navezuje načelo, vsem udeležencem zagotoviti možnost, da pridobijo osnovno znanje o informacijskem sistemu ter obvladajo vsaj osnove računalništva. Enako velja tudi za načelo, da vsak udeleženec izobraževanja pridobi aktivno oziroma pasivno znanje vsaj dveh tujih jezikov.

Eno temeljnih načel tega zakona je tudi načelo, da se vsem vzgojno izobraževalnim organizacijam zagotovi približno enak standard glede prostorskih pogojev za izvajanje pedagoškega procesa. S tem, bi lahko zagotovili lažje delo pedagogov v sedaj prenatrpanih učilnicah.

Za uresničevanje naštetih načel so pomembna hitra in učinkovita dejanja na področju preventive v socialni in zdravstveni sferi. Ki sta v šoli tudi prisotni. Zato ne gre v okviru predlaganega zakona pozabiti na načelo brezplačne osnovne šole, ki ga sedanji sistem osnovnega izobraževanja že pozna, pa doslej ni bilo popolnoma uresničeno. Program priprave in zalaganja učbenikov in s tem zagotavljanja možnosti za njihovo izposajo v šolah, vodi k uresničevanju navedenega načela. Ob navedenem je velikega pomena načelo zdravstvene preventive. Vsaj en brezplačni topli obrok v času pouka je korak k zagotavljanju pogojev za bolj zdravo življenje otrok in odraščajoče mladine.

Strokovni sodelavci so jima pripravili tudi oceno finančnih posledic zakona. Za njegovo izvedbo bi potrebovali za posamezne programe naslednja sredstva:

-za investicije v šolske prostore 15 milijard 951 milijonov tolarjev,

-za računalniško opismenjevanje na vseh stopnjah, ki zajema tako opremljanje z računalniki ter ustreznimi programi kot izobraževanje pedagoških delavcev za delo z njimi 5 milijard 915 milijonov tolarjev,

-za povečanje števila ur učenja tujih jezikov na vseh stopnjah in vrstah šolanja, dodatno jezikovno izobraževanje odraslih ter izobraževanje ustreznega kadra za poučevanje tujih jezikov 2 milijardi 839 milijonov tolarjev,

-za ureditev sistema priprave in zalaganja učbenikov in učnih gradiv, s ciljem, da so ob ustrezni kvaliteti tudi cenovno dostopni 5 milijard 452 milijonov tolarjev,

-za zagotavljanje sredstev za šolsko prehrano otrok in mladine 7 milijard 800 milijonov tolarjev.

Vsi zneski skupaj bi bremenili državni proračun za 37 milijard 930 milijonov tolarjev, ki bi se zagotovili iz kvote namenjene obrambi.

Tako sta s sodelavci zagotovila vse potrebno, da se je vsebina prelila v zakonsko besedilo. Naloga ni bila težka, saj sta imela za vzorec besedilo členov obrambnega tolarja. Ker je bila inflacija zelo velika, sta bila primorana zneske v tolarjih pretopiti v nemške marke. Zakon je imel naslednje člene:

1. člen

S tem zakonom se določijo temeljni razvojni programi Republike Slovenije v vzgoji in izobraževanju, obseg potrebnih sredstev za njihovo izvedbo, vire sredstev in način njihovega zagotavljanja.

2. člen

Programi iz prejšnjega člene so:

1. investicije v šolske prostore;
2. računalniško opismenjevanje;
3. znanje tujih jezikov;
4. zagotavljanje učbenikov in učnih gradiv;
5. zagotavljanje sredstev za šolsko prehrano otrok in mladine.

3. člen

Republika Slovenija bo za realizacijo programov iz prejšnjega člena v državnem proračunu v obdobju od leta 1994 do vključno leta 1997 zagotovila sredstva do skupne višine 534.000.000,00 DEM v tolarški protivrednosti, s tem, da znesek za posamezno leto praviloma ne sme preseči 150.000.000,00 DEM.

Sredstva iz prejšnjega odstavka se oblikujejo v proračunu pod posebno postavko Ministrstva za šolstvo in šport.

4. člen

Republika Slovenija bo sredstva za uresničitev programov, določenih v drugem členu tega zakona, zagotovila s sredstvi iz najetih posojil.

O zadolžitvah iz prejšnjega odstavka odloča Vlada Republike Slovenije, pogodbe o najetju posojil pa sklepa minister, pristojen za finance.

Zadolžitve iz prejšnjega odstavka in poraba sredstev v skladu tem zakonom se knjižijo v breme državnega proračuna, in sicer na dan plačila posamezne anuitete ter na dan dospelosti pripadajočih obresti.

5. člen

Letni finančni načrt za uresničevanje programov, določenih v 2. členu tega zakona, in dinamiko zagotavljanja sredstev iz 3. člena tega zakona določa Vlada Republike Slovenije.

6. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Ko je bil zakon pripravljen za vložitev v proceduro Državnega zbora RS, je sledil razmislek, kdo naj bo njegov predlagatelj. Vedela sta, da bosta zakonu najbolj nasprotovala obrambni in finančni lobi, zakonu, ki v svoji razvojni naravnosti obsega celoten teritorij Slovenije in obljublja boljšo prihodnost državljanov, ne more glede vsebine nasprotovati nobena stranka, zato se je kar ponudila priložnost, da ga podprejo vse stranke v zboru in predstavnika manjšin. Stremela sta k temu, da bi bil to zakon vseh poslancev, zato sta poprosila stranke in manjšinska poslanca, da določijo svojega predlagatelja zakona. Po kratkem usklajevanju so predlagatelji zakona zraven Rudija Mogeta postali: Igor Bavčar iz DS, Polonca Dobrajc iz SNS, dr. Lev Kreft iz ZLSD, Irena Oman iz SPS, Marija Poszonec iz NS, Žaro Pregelj iz SLS, Nada Skuk iz SKD, Drago Šiftar iz SDSS, dr. Leo Šešerko iz ZESS in Jadranka Šturm Kocjan iz LDS.

Predlagatelji so javnost seznanili z vsebino zakona in nato 24. 9. 1993 predlagali predsedniku Državnega zbora mag. Hermanu Rigelniku, da Državni zbor zakon obravnava in ga sprejme. Hkrati so predlagali, da prvo obravnavo opravi na oktobrski seji.

Pred obravnavo so tekle aktivnosti, da bi javnost podrobno seznanili s projekti in jih prepričali o smotnosti sprejema zakona. Z mnogimi intervjuji in gradivi so seznanjali novinarje, ki so na podlagi tega lahko objektivno poročali in pripomogli, da se je javno mnenje obrnilo na stran predlagateljev. Posebej so izstopali naslednji: Breda Senčar, Jasna Tepina, Jasna Kontler, Zdenko Kodrič in Bogi Pretnar. Ker so investicije zajemale teritorij vse Slovenije, so poslanci obvestili in pripravili razgovore s predstavniki lokalnih skupnosti, ki so odprtih rok sprejeli rešitve zakona in sam zakon, saj jim je obljubil priložnosti o katerih so lahko samo sanjali. Ministrstvo za

šolstvo je hkrati po svojih poteh obveščalo in seznanjalo šole in njihova vodstva, kaj jim prinaša sprejem zakona. Tako obveščeni učitelji so z navdušenjem podprli njegov sprejem. Za sprejem sta se med drugimi jasno opredelili tudi Zveza prijateljev mladine in Rdeči križ Slovenije.

Zaradi vsebine zakona in zaradi pozitivnega mnenja javnosti, je bilo poslancem skoraj nemogoče glasovati proti sprejemu. Za lažje odločanje sprejema zakona so predlagatelji dostavili prilogo, ki jo je pripravil svetovalec Vlade RS Niko Žibret iz šolskega ministrstva in je zajemala investicije v šolski prostor za obdobje od 1994 do 1997. V prilogi so bila zajeta sredstva potrebna za izvedbo za vsak projekt posebej in navedbo objekta. Sredstev so bile deležni naslednji objekti:

Za šolstvo narodnosti so bila planirana sredstva po občinah za naslednje objekte;

Koper OŠ Semedela, Lendava OŠ Dobrovnik, Izola OŠ Izola, Koper OŠ Hrvatini, Piran OŠ Piran in Lendava OŠ Genterovci.

Osnovno šolstvo na demografsko ogroženih področjih;

Ptuj OŠ Videm pri Ptuj, Črnomelj OŠ Adlešiči, Logatec OŠ Rovte, Šentjur OŠ Hruševac, Sežana OŠ Komen, Šmarje pri Jelšah OŠ Lesično- Kozje, Ljutomer OŠ Mala Nedelja, Brežice OŠ Dobova, Ajdovščina OŠ Dobravlje, Krško OŠ Koprivnica, Gornja Radgona OŠ Negova, Ormož OŠ Ormož, Maribor OŠ Negova, Cerknica OŠ Grahovo, Idrija OŠ Idrija, Sevnica OŠ Boštanj, Ravne na Koroškem OŠ Prevalje, Ribnica OŠ Sodražica, Slovenska Bistrica OŠ Makole, Postojna OŠ Planina, Ilirska Bistrica OŠ Kuteževo, Koper OŠ Gračišče, Kranj OŠ Podlipnica, Litija OŠ Gabrovka, Novo Mesto OŠ Prevole, Piran OŠ Raven in Ruše OŠ Selnica ob Dravi.

Zavodi za mladino z motnjami v Razvoju;

Kamnik Zavod za usposabljanje, Ljubljana Prehodni mladinski dom, Kranj Vzgojni zavod Preddvor, Grosuplje Dekliško vzg. Višnja Gora, Ljutomer Zavod Veržej, Grosuplje Zavod Šentvid pri Stični in Izola dom Dva Topola.

Novogradnje v srednjih šolah;

Radovljica Srednja gostinsko turistična in ekonomska šola Bled, Nova Gorica Srednja živilska in kmetijska šola Nova Gorica, Ljubljana Srednja zdravstvena šola, Srednja ekonomska šola, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo, Maribor Srednja živilska šola, Srednja tekstilna šola, Srednja frizerska šola in Krško Srednja šola Krško.

Adaptacije in dozidave srednjih šol;

Jesenice Gimnazija Jesenice, Piran Gimnazija Piran, Koper Gimnazija Koper, Kočevje Gimnazija Kočevje, Ljubljana Srednja glasbena in baletna šola, Ljutomer Gimnazija Ljutomer, Slovenj Gradec Srednja šola Slovenj Gradec, Ljubljana Srednja trgovska šola, Kranj Srednja ekonomska šola, Celje Srednja gostinska šola, Brežice Srednja ekonomska in trgovska šola, Idrija Srednja poklicna šola Idrija, Ljubljana

Gimnazija Šentvid, Gimnazija Poljane, Ptuj Gimnazija Ptuj, Izola Srednja zdravstvena šola Lendava Srednja šola Lendava, Šmarje pri Jelšah Srednja steklarska šola Rogaška Slatina, Koper Srednja strojna šola Koper in Celje Srednja strojna in elektrotehniška šola.

Izgradnja športnih dvoran;

Novo Mesto Srednja tehniška in zdravstvena šola, Kranj Srednja elektrotehniška in strojna šola, Ljubljana Gimnazija Bežigrad, Srednja šola tehniških strok Šiška, Srednja frizerska šola Šiška, Gimnazija Šentvid, Srednja tehniška šola Aškerčeva, PTT srednješolski center Ljubljana, Srednješolski športni center na Roški, Celje Gimnazija Celje, Idrija Gimnazija Idrija, Maribor Srednješolski športni center, Nova Gorica Srednješolska športna dvorana in Ruše Gimnazija Ruše.

Objekti centra za šolsko in obšolsko dejavnost;

Ruše Veliki Boč, Jesenice Javorniški Rovt, Dravograd Libeliče, Maribor Gaj, Ptuj Spuhlja, Ravne na Koroškem Sovjak, Jesenice Golica, Ravne na Koroškem Strojna, Tolmin Livek, Logatec Medvedje Brdo, Trebnje Čatež, Novo Mesto Dolenjske toplice, Murska Sobota Vidonci, Jesenice Moste-Žirovnica, Piran Pacug in Tolmin Tolmin.

Visoko šolstvo;

Športna dvorana Univerze v Mariboru, Visoka pomorska in prometna šola Piran, Plemljeva hiša Bled, FAAG, Pravna fakulteta in Rektorat Univerze v Ljubljani, Visoka zdravstvena šola Univerze v Ljubljani, ALU, Oddelek za oblikovanje Univerze v Ljubljani, Fakulteta za šport Univerze v Ljubljani, Rektorat Univerze v Mariboru, Visoka Šola za socialne delavce v Ljubljani, Fakulteta za organizacijo dela univerze v Mariboru, AGRFT Univerze v Ljubljani, FNT , oddelek za Matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani, Športna dvorana Univerze v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani, FNT, Oddelek za kemijo Univerze v Ljubljani in sofinanciranje velikih predavalnic obeh slovenskih Univerz.

Študentski domovi;

Študentski dom Kranj, Študentski domovi v Ljubljani, obnova stavb starejših študentskih domov in odkup samskega doma na Topniški v Ljubljani.

Finančna konstrukcija, ki je bila ob vseh investicijah ocenjena, je znašala 16 milijard 24 milijonov in 570 tisoč tolarjev.

Pred začetkom procedure za sprejem zakona v Državnem zboru, je Ministrstvo za šolstvo in šport dne 18. 10. 1993 pripravilo za Urad predsednika Vlade RS obširno mnenje k predlogu zakona na petih straneh. V njem je, podrobno in argumentirano s podatki in ocenami stanja, prikazalo potrebo države, da uresniči programe, ki so zajeti v zakonu, zato je zakon podprlo.

Že 21. 10. 1993 pa je Vlada RS poslala Državnemu zboru svoje mnenje k zakonu v prvi obravnavi.

V njem nasprotuje zakonu iz naslednjih razlogov:

- ker finančne posledice zakona pomenijo v letih 1994 do 1997 dodatno proračunsko porabo v višini okoli 3% BDP, ali letno po 0.7 BDP,

- v proračunskem memorandumu je Vlada RS že določila prioritete in sprejela globalne proporce javne porabe v obdobju 1994 do 1997, med njimi ni predvidela porabe po predlaganem zakonu, niti ne zadolževanja za te namene,

- sprejem zakona bi zaradi velikih finančnih posledic imel vpliv na celotno javno porabo v državi prav tako pa tudi na obseg državnega proračuna in proračunskega deficita. Delež celotne javne porabe bi se kot posledica zakona v letu 1994 znižal na 48.4 % BDP namesto na predvidenih 47.8 % BDP. Obseg državnega proračuna bi se zaradi predlaganega zakona v letu 1994 povišal realno za 1.5 % in ne znižal za 1.2 % kot je predvideno. Hkrati pa bi se

povišal proračunski deficit iz sedanjega 1 % BDP naokoli 1.6 % BDP.

Predlagatelji se niso strinjali s temi argumenti, saj so pričakovali, da bo Vlada RS sredstva, ki so potrebna za izvedbo zakona pridobila z zmanjšanjem sredstev obrambnega tolarja in tako ne bi z ničemer obremenila javnih financ. Njihovi razmisleki na to dilemo, ali z znanjem oboroženi ljudje ali orožje, so temeljili na predpostavki, da potrebujemo oboje, zato moramo najti uravnotežen kompromis.

Svoje mnenje k zakonu je podal tudi Sekretariat za zakonodajo in pravne zadeve. Predlagatelje je opozoril, da ni primerno potrebna denarna sredstva za izvedbo zakona označevati v DEM, saj se tudi proračun izkazuje v domači v nacionalni valuti.

Predlog zakona je obravnaval tudi Odbor za finance in kreditno – monetarno politiko, ki ga je vodil Janez Kopač. Matičnemu Odboru za kulturo, šolstvo in šport je predlagal tri stališča in sklep. V stališčih je predlagal, da se spremeni naslov zakona tako, da se glasi: Predlog zakona o temeljnih razvojnih programih Republike Slovenije v vzgoji in izobraževanju. Predlagal je tudi stališče, da se v tretjem členu navedeni znesek opredeli kot najvišja možna zgornja meja in še stališče, da pri pripravi zakona za drugo obravnavo predlagatelji upoštevajo mnenje Sekretariata za zakonodajo in pravne zadeve. V predlogu sklepa pa je predlagal, da predlog zakona za drugo obravnavo pripravi Vlada Republike Slovenije.

Izpolnjeni so bili vsi pogoji, da je lahko Odbor za kulturo, šolstvo in šport kot matično delovno telo zbora na svoji 11. seji dne 21. 10. 1993 začel obravnavo, ki je bila ključna za sprejem zakona. Predlog zakona je v imenu predlagateljev predstavil Rudi Moge. Opozoril je, da država že vrsto let ni namenjala zadostnih sredstev za investicije v šolstvo. Zato so razmere ponekod že kritične saj je v slabo vzdrževanih stavbah odslužena oprema, kronično primanjkuje šolski prostor zlasti v večjih središčih, kronično pa primanjkujejo telovadnice in druge rekreacijske površine. Dodatna vlaganja v šolstvo so potrebna ne samo zato, da se odpravijo najbolj kritične razmere pač pa tudi zato, da se zadovoljijo potrebe po večjem številu vpisnih mest zlasti na ravni srednjega in visokošolskega izobraževanja, da se izenačijo in izenačijo in izboljšajo delovni pogoji v šolah in ne nazadnje, da se omogoči uporaba moderne učne tehnologije, kar je vse potreben pogoj za dvig kvalitete izobraževanja.

Dodatna vlaganja so potrebna tudi za računalniško opismenjevanje na vseh stopnjah izobraževanja z razvojnim projektom 20.000 računalnikov v slovenske šole in s tem hkrati omogočanje informatizacije slovenskih šol. V času odpiranja države v svet je nujno potrebno zagotoviti dodatno izobraževanje učiteljev in vzpodbujati v osnovni šoli učenje dveh tujih jezikov prvega v 3. razredu oziroma 4.razredu drugega pa v 7. razredu, ob tem pa za odrasle uvesti voucher za jezikovne tečaje. Prav tako je potrebno dvigniti kvaliteto učbenikov in drugih učnih gradiv ter doseči večjo dostopnost do njih vsem udeležencem izobraževanja. Zaostrene gospodarske razmere se že odražajo na na slabi prehranjenosti šolajoče se mladine, zato je potrebno vsem zagotoviti šolsko malico. Predlagatelji zakona menijo, da bo mogoče zatečeni položaj izboljšati in zagotoviti nove razvojne možnosti le z dodatnimi vlaganji, ki bi jih zagotovil sprejem predlaganega zakona Za njegovo realizacijo bi potrebovali v obdobju od leta 1994 do 1997 dodatna sredstva v v znesku 534.000.000,00 DEM, ki bi se zagotovila iz posojil.

Za njim je mnenje Vlade podal minister za šolstvo in šport dr. Slavko Gaber. Moral je krmariti med Scilo in Karibdo, saj je vlada zakonu nasprotovala, ministrstvo pa ga je podpiralo. Prisotne je seznanil, da vlada predlaganega zakona zaradi finančnih omejitev ni podprla, sam pa meni, da naj bi šel zakon z nekaterimi popravki vseeno v sprejem Državnemu zboru. Ob tem je opozoril, da se v zadnjih letih tudi zaradi gospodarske krize vpis na srednje in visoke šole povečuje in je v letošnjem letu rekorden saj je 32.000 učencev vpisanih v srednje šole in 14.000 v višje in visoke šole. Z dodatnimi sredstvi ki bi jih zagotovi predlagani zakon bi bili mogoče zagotoviti zadostno število vpisnih mest, večjo ponudbo programov in višjo kvaliteto izobraževanja. Po oceni ministrstva bi v primeru, da je zakon sprejet, odpadla potreba po »rednih« proračunskih sredstvih za investicije v šolstvu To pa pomeni, da so sredstva, za realizacijo zakona, dejansko nižja od predvidene vsote. Po izračunih ministrstva bi realizacija bi realizacija predlaganega zakona zahtevala za 5,6 milijarde tolarjev dodatne enoletne obremenitve proračuna ali za 0,35%povečan delež predviden za leto 1994. S takim povišanjem bi za potrebe izobraževanja dosegli 5,2% delež od BDP. To pa je približno delež, ki ga za tovrstne potrebe namenja večina zahodno evropskih držav.

V razpravi so člani odbora zakonski predlog načelno podprli. Bili so soglasni, da je dvig kvalitete znanja in izobrazbene strukture prebivalstva v najširšem državnem interesu. Menili so, da je potrebno temu področju namenjati več skrbi in zagotoviti boljše razvojne možnosti na vseh ravneh izobraževanja in na celotnem območju države. Za dodatna vlaganje v šolstvo je potrebno izdelati lestvico prednostnih nalog. Na podlagi mnenj in predlogov izraženih v razpravi je dal Odbor za kulturo, šolstvo in šport Državnemu zboru v razpravo in odločanje naslednji predlog stališč in sklepov:

1. Razlogi za izdajo zakona in cilji, ki jih zasleduje zakonski predlog, so utemeljeni oziroma ustrezni.
2. višino sredstev potrebnih za izdajo zakona, je potrebno zmanjšati za delež sredstev, ki se v iste namene zagotavljajo že v okviru proračuna RS.
3. Predlagatelji naj pri pripravi predloga zakona za drugo obravnavo upoštevajo pripombe Sekretariata Državnega zbora za zakonodajo in pravne zadeve. S

predlogom zakona za drugo obravnavo naj predložijo tudi vrstni red prioritetnih nalog.

4. Predlog zakona za drugo obravnavo naj predlagatelji pripravijo v začetku leta 1994, da ga bo mogoče obravnavati sočasno s proračunom RS za leto 1994.

Odbor je po pridobitvi mnenj z zakonu s strani Vlade RS in Odbora za finance in kreditno monetarno politiko ponovno razpravljal na svoji 13. seji dne 12. 11. 1993. Člani odbora so ugotavljali, da je iz obeh mnenj razviden nerazumevajoč odnos Vlade do potreb na področju šolstva, predlogi Odbora za finance in kreditno-monetarno politiko pa pomenijo, da bi predlagani zakon izgubil osnovni pomen, zato je odbor z večino opredeljenih glasov zavrnil predloge Odbora za finance in kreditno monetarno politiko razen predloga, da se v pripravi za drugo obravnavo upošteva mnenje Sekretariata DZ za zakonodajo in pravne zadeve, ki pa je bil zajet že v predlogu njegovih stališč in sklepov.

Stališča in sklepi odbora so bili osnova, na kateri je DZ RS lahko odločal na svoji 14. seji 26. in 27. 11. 1993. V uvodu je predstavnik predlagateljev Rudi Moge tako obrazložil namen sprejema zakona. Vsi vemo, da je preteklo desetletje ni bilo naklonjeno načrtnemu vlaganju v znanje. Vemo pa tudi, da je v določeni meri že sedaj, v prihodnje pa mora biti še v večji meri, prav znanje naša primerjalna prednost. Družba, ki sebi in svoji mladeži nalaga breme spoprijema z gospodarsko krizo in tekmovalnost evropskega in svetovnega trga, je dolžna poskrbeti za pogoje, ki omogočajo uspeh v tem spoprijemu. Če ta družba lahko kaj pomembnega stori za generacijo, ki prihaja, in s tem za sebe, je to prav možnost kvalitetnega izobraževanja, možnost, da je znanje dejanska primerjalna prednost mladih generacij, ki prihajajo iz naših šol. Zdi se, da imamo v tej točki v Sloveniji opravka s srečo v nesreči. Velika brezposelnost ob vseh nesrečah prinaša tudi pritisk mladih na šole. Te motivacije, te želje po znanju država ne sme zapraviti z omejevanjem vpisa, kot ga poznamo zadnja leta. Poleg prestrukturiranja gospodarstva moramo ta čas izkoristiti za prestrukturiranje znanja. Da bi to zagotovili, je, ob vseh procesih prenavljanja in skrbi za kvaliteto v šolstvu, treba na določenih področjih, ki jih zakon izpostavlja, zagotoviti minimalne pogoje za razvoj, ki omogočajo kvaliteten skok v naslednjih letih. Kako naj bo šola kvalitetna, če se dogaja, da šole na demografsko ogroženih področjih zapiramo, če se otrokom nad glavami rušijo stropi ali če v prenatrpanih predavalnicah ni zraka, kot je nedavno ugotovila sanitarna inšpekcija za eno od fakultet. Kako naj mladim generacijam govorimo o prihodnosti, če jim omogočamo pismenost, ne omogočamo pa jim računalniške pismenosti? Kako naj se ta država razvija, če njene mlade in starejše aktivne generacije, ob naporih za bogato in pravilno uporabo materinega jezika ne bodo imele dovolj znanja iz tujih jezikov za sporazumevanje s sosedi in drugimi tujci, če si z znanjem jezikov, ne bomo odpirali vrat do sveta, ki je realno pomemben del naše prihodnosti. Toda obenem: Ali lahko od mladih generacij pričakujemo znanje, če jim ne omogočimo večje dostopnosti takih osnovnih pripomočkov kot so učbeniki? In ne nazadnje, ali je v šolah mogoče kvalitetno delo, če v družini zaradi brezposelnosti ali nizkih plač ni bilo dovolj denarja za malico otrok? Spoštovane kolegice in kolegi, programi vlaganj v znanje, ki so načrtovani v zakonu so strokovno temeljito pripravljene in pretehtane, menim, da jih moramo podpreti.

Ker niso predstavniki Odbora za kulturo, šolstvo in šport, Sekretariata za zakonodajo in pravne zadeve ter Vlade RS želeli besede, je predsedujoči Vladimir Topler dal besedo predstavnikom poslanskih skupin.

Prvi je spregovoril predstavnik Zelenih – Ekološko socialne stranke dr. Leo Šešerko. Dejal je, da je stališče poslanske skupine, da gre za enega najpomembnejših projektov investicij, kar jih obravnavamo. Ta projekt je izredno pomemben in bo na nek način od njega odvisna, vsaj v nekaj naslednjih leti, prihodnost Slovenije. Če hočemo gospodarski dvig Slovenije, se je treba zavedati, da s cenenim delom in nizko strokovnostjo na mednarodnem trgu nimamo perspektive in bo visoka konkurenčnost slovenskega gospodarstva, s tem pa tudi stabilnost gospodarskih in socialnih razmer v Sloveniji, zagotovljena samo, če bo do te investicije, ki je tu predlagana, prišlo. Poslanska skupina odločno podpira projekt.

Predstavnik Slovenske ljudske stranke Žare Pregelj pa je menil, da je šolstvo tista sfera družbene dejavnosti, ki je perspektiva naše družbe in kot taka jasno potrebuje določeno podporo. Glede na to, daje šolstvo ne samo zadnja leta, ampak tudi desetletja zaostajalo tako v investicijskem smislu kot tudi v skrbi za standard delavcev v šolstvu, menimo, da je končno prišel čas, ko je potrebno s takim procesom prenehati; potrebno je poskrbeti, da bo Slovenija lahko uporabila svoje najmočnejše orodje za razvoj, to je znanje. Naše stališče je, da se ta zakon podpre.

Danica Simšič je podala mnenje Demokratske stranke. Glede na program stranke, bo poslanska skupina Demokratov predlagani zakon v celoti podprla. Ob tem pa je navedla več pomislekov, ki bi jih bilo potrebno v prihodnje upoštevati pri razvoju šolstva in države.

Marija Poszonec je v imenu Narodnih skupnosti zakon podprla in smatra, da je najboljša naložba v razvoj.

Jadranka Šturm Kocijan je predstavila mnenje poslanske skupine Liberalno demokratske stranke. Navedla je da so zakon posebno pozorno obravnavali, saj je pobuda nastala pravzaprav v njihovi poslanski skupini. Zadovoljni so, da jim je za zakon uspelo pridobiti poslanke in poslance vseh ostalih parlamentarnih strank. Liberalni demokrati bodo zakon v celoti podprli.

Drago Šiftar je bil kratek. Socialni demokrati bodo zakon podprli, predlagatelje pa je opozoril, da bodo enakomerno zastopane investicije na vseh področjih, še posebej na demografsko ogroženih področjih.

Še krajši je bil Zmago Jelinčič. Slovenska nacionalna stranka bo zakon podprla.

Ko je bilo jasno, da bo zakonski predlog v prvi obravnavi sprejet, je sledila dolga razprava poslancev in poslank, ki so argumentirano razpravljali za sprejem zakona, hkrati pa izražali pomisleke, kako zakon izpeljati, da se izognemo pastem, ki prežijo na njegovo uspešno izvedbo.

Malo pred koncem razprave je predsedujoči dal besedo še predstavniku Vlade dr. Slavku Gabru. Ta je začel s kratkim pojasnilom stališča Vlade. Vlada je, moja dolžnost je, da tukaj povem, verjetno pa bodo, če bo potrebno to razlagali tudi

predstavniki Ministrstva za finance, bila tista, ki ni podprla predloga, ki je bil vložen s strani poslank in poslancev. Podprla ga je z argumentom, da za to ni, najbolj preprosto rečeno, nima sredstev. Dovolite pa mi in to je upam povsem razumljivo, da vendarle ob tem povem tudi svoje mnenje in povem mnenje, ki ga je naše ministrstvo imelo znotraj Vlade.

Naše mnenje je bilo v tej točki drugačno od mnenja Vlade in opozorili smo ob tem na par stvari. Po našem prepričanju gre pri tem zakonu res, tako kot je bilo že rečeno, za vprašanje razvoja te države in gre za vprašanje različnih poti, preko katerih naj bi do določenega stanja v tej družbi prišli.

Strinjam se s tem, da pač ni mogoče govoriti o tem, da bi lahko ta država brez neke skrbi za lastno varnost živel na področju, na katerem živi, vendarle pa se mi zdi, če naj država gre normalno skozi procese spreminjanja, je potrebno tudi to, da ne bo le varna država, ampak bo tudi država znanja.

Naj povem, kar je bolj ali manj znano, da ta trenutek na šolah po Sloveniji gostimo največje generacije kar smo jih kdajkoli imeli in bojim se, da nikdar več v tej državi ne bomo imeli tako velikih generacij, kot so te, ki so vstopile v prve razrede in jim manjka še kar nekaj časa, da zaključijo to šolo. Te generacije predstavljajo vrh neke populacijske ekspanzije te nacije.

Verjamem, da vsi, ki se zavedamo pomena človeških resursov na področju razvoja celotne družbe, Jemljemo z vso resnostjo to dejstvo, da imamo pred sabo generacijo, ki jo lahko bodisi veliko naučimo, in bo še kar nekaj desetletij potem v tej državi predstavljala temeljno podstat razvoja, ali pa te generacije vsega tega ne naučimo in se obsodimo na nek drug tip razvoja, ki ne bo imel neke temeljne vezi s tistim, kar se v Evropi ta hip dogaja. Temu velikemu generacijskemu številu otrok v šolaj je potrebno prišteti dejstvo, čeprav se tega ne zavedamo prav pogosto, da šolski sistem ta trenutek rešuje lepo število, lep delež socialnih problemov v tej državi. Mi imamo na univerzi do 30 % letnega letošnjega vpisa iz prejšnjih let; kar pomeni, da bi vsi ti, če bi ostali pred vrati univerze, ostali kot brezposelni na plečih nekih drugih resorjev in podatki kažejo, da stane brezposeln, ki ga financiramo preko drugih resorjev dvakrat več kot stane, če ga peljemo skozi šolski sistem. Zato se mi odločamo zato, da v šolske prostore spravljamo štiriletne programe, tako kot povsod po svetu, kjer imajo probleme z brezposelnostjo, precejšen del populacije. Odločili smo se, da odpiramo vrata univerze do tiste mere, dokler je to še mogoče. Imamo na nek način srečo v nesreči v tem, da je pritisk na izobraževanje zelo velik. Če se v kakšni od držav ukvarjajo z vprašanjem, kako privabiti mlado populacijo v šolski sistem, mi tega problema ta trenutek nimamo. Bojim pa se, da bodo sredstva za to, da takšen sistem funkcionira, v precej manjši meri izkoriščena, če ne bomo presegli tiste kritične mase oziroma kritične točke temeljnih pogojev za to, da se ta generacija zares do dobra izobrazí.

In sam razumem predlog vas poslank in poslancev ob tem zakonu kot predlog ki omogoča prevetríti te prostore, omogoča spodobno dihanje šolskega sistema na različnih področjih. Ni mogoče, da bi lahko potekal spodoben, kvaliteten študijski proces na univerzi, če tam ni prostora, vsaj minimalnih standardov za ta prostor. Ni si mogoče privoščiti prav dolgo, da nam bodo inšpekcije grozile s tem, da nam bodo v neki točki zaprle prostore, da je treba zapreti Pravno fakulteto, ker češ, da tam ni

mogoč normalen študijski proces. Ni nam mogoče privoščiti, da nam bodo na demografsko ogroženih področjih zapirali šole, ker nam ravno tako inšpekcije grozijo, da so pogoji nemogoči. Seveda pa kvalitete sam prostor čeprav je nujen predpogoj še ne prinese.

V Svetu Evrope je par temeljnih paradigem na tem področju. In izobraževanje na področju jezikov, izobraževanje na področju računalništva, so tisti programi ki skupaj z nekim socialnim minimumom, ki naj bi ga vsaj nek kvantum malic prinesel, kot temeljni standard za to, da otroci lahko delajo, je tisto, kar sam osebno ne morem, da ne bi podprl. In je jasno, da podpiram, čeprav me Vlada v tej točki preglasuje in bo odločitev očitno vaša. Hvala gospod podpredsednik.

Razprava ministra je vzpodbudila Viktorijo Potočnik, da je poslance spomnila, ko smo bili še v Jugoslaviji, da je Slovenija protestirala proti vsakemu omejevanju na področju izobraževanja, znanosti in kulture. Te tri attribute smo imenovali kot osebno izkaznico, s katero Slovenci gremo v svet in vstopamo vanj. Vladi je dala poziv in prošnjo, da naj te pobude in predloge še posebej preuči in naj ne zavrne tega zakona v drugi fazi. Predlagala je, da vsi skupaj vložimo energijo in naredimo strategijo, da ne zanemarjamo ali pa ne udarjamo tega tako pomembnega področja in se obnašamo mačehovsko, kot se je bivša Jugoslavija do tega področja in ve, da so takrat znali vstati in upa, da bo tudi danes tako.

Ministrov govor je vzpodbudil tudi dr. Lea Šešerka. Povedal je, da glede besed ministra, da Vlada ne podpira tega zakona, ob tem, da imamo istočasno na mizi predlog za financiranje obrambe za naslednje desetletje, želi opozoriti, da ni naš namen, da kakorkoli destabiliziramo sistem javne porabe se pravi, da ga napihujemo, da se mora ta zbor tega zavedati, ampak preprosta odločitev, ki jo je Vlada sprejela, pa mislimo, da je napačna. Ne more si predstavljati, da bi samostojna Slovenija danes ravnala tako, da bi to področje popolnoma zanemarila in na nekaterih drugih področjih ekcesivno razvila neke reči. Vlada mora ponovno premisliti svoje stališče, da se ne zgodi neka huda napaka, ki bi za desetletje destabilizirala gospodarski, socialni in tudi ekonomski razvoj Slovenije. Edino to nam zagotavlja mednarodno kompetetivnost na dolgi rok in varnost Slovenije, tudi vojaško če hočete.

V nadaljevanju seje so nato poslanci gladko ob prisotnosti 50 poslancev z 38 glasovi za in nobenim proti sprejeli sklep, da so razlogi za izdajo zakona in cilji, ki jih zasleduje zakonski predlog utemeljeni oziroma ustrezni, kar je predlagal matični odbor. Sklep je omogočil nadaljevalno obravnavo zakona in je pomenil, da poslanci, brez glasu proti, zakon podpirajo. Poslanci so se morali opredeliti še do sprejemanja ostalih treh predlogov in stališč sklepov matičnega odbora. K njim je skupina sedmih poslancev; Danica Simšič, Janez Podobnik, Janez Potočnik, Irena Oman, Rudi Moge, Tone Partljič in Janez Jančar v sodelovanju s predlagatelji in ministrstvom za šolstvo z amandmaji dopolnila ostala tri stališča matičnega odbora, ki jih je Državni zbor sprejel. V njih je med drugim naložila predlagateljem zahtevo, da se v tretjem členu zakona opredeli točen znesek potrebnih sredstev v domači valuti. Ob tem je skupina 7 poslancev z amandmajem predlagala tudi spremembo naslova zakona; Zakon o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne razvojne programe Republike Slovenije v vzgoji in izobraževanju, kar je Državni zbor sprejel.

V nadaljevanju obravnave je Državni zbor sprejel še, naj Vlada preuči predloge amandmajev na priloge poslancev za pripravo zakona za drugo obravnavo. Večina se je nanašala na tabele Ministrstva za šolstvo in šport, ki jih je ministrstvo pripravilo kot dodatno gradivo za sprejem zakona in s katerim so bili temeljito s podatki obdelani programi, ki jih je zajemal zakon. V njih je Franc Avberšek predlagal, da se v programe izgradnje športnih dvoran vključi ustrezen objekt za Center srednjih šol v Velenju, Geza Džuban in Drago Šiftar sta sta predlagateljema, da se v programe investicij vključi objekte v Murski Soboti, ki je bilo z gradivom poslano ministrstvu, Franc Zagožen je predlagal, da se v program vključi izgradnja OŠ v Rečici pri Savinji, Tone Peršak se je zavzel za novogradnjo srednje šole v Domžalah, Jadranka Šturm Kocjan je predlagala, da se v predlagane projekte vključijo tudi Slovenci v zamejstvu, Marija Poszonec je predlagala, da se ponovno prouči možnost investicij v šolstvo narodnosti in v šolstvo na demografsko ogroženih območjih, skupina sedmih poslancev pa je naložila predlagateljem naj do druge obravnave uskladijo 4. člen zakona z zakonom o proračunu in drugimi predpisi ter pri tem proučijo in upoštevajo mnenje SDK.

Ob zaključku je DZ zavrnil dodaten sklep, da zakon za drugo obravnavo pripravi Vlada saj je že sprejel sklep da opravijo predlagatelji in tudi predlagatelj Žarko Pregelj je sklepu nasprotoval, kar pomeni, da je postal brezpredmeten.

Dodatno pa so poslanci sprejeli še sklep Zmaga Jelinčiča, da DZ zahteva, da predsednik Vlade pred drugo obravnavo zakonov: Predlog zakona o Skladu za investicije v zdravstvu v obdobju 1993-1997, Predlog zakona o zagotavljanju sredstev za realizacijo temeljnih razvojnih programov obrambnih sil RS v letih 1994-2001, Predlog za zagotavljanje sredstev za realizacijo temeljnih razvojnih programov RS v vzgoji in izobraževanju, predoči DZ, kako bodo obremenitve iz omenjenih treh zakonov, eventuelnih bodočih ter že sprejetih zakonov, ki presegajo memorandumsko določena sredstva, vplivale na javno porabo RS za obdobje 1994-1997.

S tem je bil zaključen najbolj kritičen del sprejemanja zakona, saj bi poslanci s sprejetjem sklepa, da zakon ni primeren za nadaljevalno obravnavo, poteptali sanje otrok in mladine o možnostih kvalitetnega izobraževanja in države o lepši prihodnosti državljanov.

Mediji so z izčrpnim in objektivnim poročanjem sporočali javnosti, da zakon zagotavlja pravo smer v iskanju ciljev države. Kljub javni podpori pa sta premier dr. Janez Drnovšek in minister za finance Mitja Gaspari poklicala na pogovor Rudija Mogeta, ki je v javnosti v imenu predlagateljev zagovarjal predlog zakona in Nika Žibreta, ki je lobiral za sprejem zakona. Ob ostrem začetku sestanka je Žibret zapustil sestanek, Moge pa se je moral zagovarjati zaradi finančnih posledic zakona, saj je premier zahteval, da naj zaradi njih ustavi sprejem zakona. Ta na zahtevo ni pristal in je navedel razloge zakaj je zakon potreben. Na koncu je predlagal, da se rešitev poišče v ravnotežju med obrambo in šolstvom tako, da se del sredstev iz obrambnega tolarja prerazporedi na šolski tolar, tako bi vlada zagotovila ne samo bolj varno državo temveč tudi uspešno državo temelječo na sposobnih ljudeh in znanju. S tem dejanjem bi zavarovali javne finance, kar se je v zaključku sprejemanja obeh zakonov tudi zgodilo.

Zaradi neuspešnega pogovora in v skrbi za javne finance je predsednik stranke LDS in Vlade RS dr. Janez Drnovšek sklical sestanek ministrov in poslancev ter vodstva stranke v Izlakah. Tudi tam so se še v večjem obsegu odprle dileme, ali zakon podpreti ali zavrniti. Sestanek ni prinesel rešitve, zato je predsednik po sestanku povabil ministra za šolstvo in finance naslednji dan na kosilo z naročilom, da mu prineseta usklajen predlog.

Predlagatelji zakona so na podlagi stališč in sklepov, ki jih je sprejel DZ v prvi obravnavi 26. in 27. 11. 1993 pripravili predlog zakona za drugo obravnavo in ga vložil v postopek 8. 12. 1993. Imel je spremenjen naslov: Zakon o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne razvojne programe Republike Slovenije v vzgoji in izobraževanju in naslednje člene.

1. člen

S tem zakonom se določijo nekateri nujni razvojni programi Republike Slovenije v vzgoji in izobraževanju, obseg potrebnih sredstev za njihovo izvedbo, viri sredstev in način njihovega zagotavljanja.

2. člen

Programi iz prejšnjega člena so:

1. investicije v šolske prostore;
2. računalniško opismenjevanje;
3. znanje tujih jezikov;
4. zagotavljanje dostopnosti učbenikov in učnih gradiv;
5. zagotavljanje sredstev za šolsko prehrano otrok in mladine.

3. člen

Republika Slovenija bo za realizacijo programov iz prejšnjega člena v državnem proračunu v obdobju od leta 1994 do vključno leta 1997 zagotovila sredstva do skupna višine 30.507.600.000,00 SIT v tolarski protivrednosti, s tem, da znesek za posamezno leto praviloma ne sme preseči 9.000.000.000,00 SIT.

Sredstva iz prejšnjega odstavka se oblikujejo v proračunu pod posebno postavko Ministrstva za šolstvo in šport.

4. člen

Republika Slovenija bo sredstva za uresničitev programov, določenih v drugem členu tega zakona, zagotovila s sredstvi iz najetih posojil.

O zadolžitvah iz prejšnjega odstavka odloča Vlada Republike Slovenije, pogodbe o najetju posojil pa sklepa minister, pristojen za finance.

5. člen

Letni finančni načrt za uresničevanje programov, določenih v 2. členu tega zakona, in dinamiko zagotavljanja sredstev iz 3. člena, določi Vlada Republike Slovenije.

6. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Predlagatelji so v obrazložitvi predloga zakona podrobno podali pojasnila o načinu in upoštevanju stališč in sklepov DZ. Priložili so še pregled obremenitev republiškega proračuna za izvedbo programov ter podrobno obrazložitev posameznih programov zajetih v zakonu, ki jih je pripravilo Ministrstvo za šolstvo in šport. Vedeli so namreč, da je glas poslancev zelo odvisen tudi od vsebine programov.

Na sam zakonski predlog je bilo vloženi malo amandmajev. Najbolj precizna amandmaja je vložila skupina enajstih poslancev: Janez Kopač, dr. Dimitrij Rupel, Zmago Jelinčič, Miloš Pavlica, Miran Potrč, Irena Oman, Maks Sušek, Jože Lenič, Igor Omerza, Jadranka Šturm Kocjan in Janez Jančar. Prvi je bil k 3. členu in se glasi; Prvi odstavek 3. člena se črta in nadomesti z besedilom: Republika Slovenija bo za uresničenje programov iz prejšnjega člena v državnem proračunu v obdobju od leta 1994 do 1999 zagotovila sredstva do skupne višine 27.584.000.000,00 SIT po cenah na dan 1.1.1994.

V posameznem letu znesek praviloma ne bo presegal 5.000.000.000,00 SIT po cenah na dan 1.1.1994.

Predlagatelji amandmaja so v obrazložitvi napisali, da so po usklajevanju s pristojnimi organi zmanjšali skupni znesek 30.507.600.000 SIT na 27.584.000.000 SIT in podaljšali rok uresničevanja za dve leti. S tem se letna maksimalna obremenitev državnega proračuna zmanjša za 4 milijarde tolarjev.

Predlagateljem zakona je to bilo sporočilo, da tudi finančni lobi DZ išče kompromis za rešitev finančnih zagat.

Drugi amandma k 4. členu se glasi: Zadnji del prvega odstavka 4. člena se spremeni tako, da se 1. Odstavek 4. člena glasi: Republika Slovenija bo za uresničenje programov, določenih v 2. členu tega zakona, zagotovila v državnem proračunu.

Črta se 2. odstavek 4. člena tega zakona.

Tudi tukaj so predlagatelji v obrazložitvi amandmaja po usklajevanju s pristojnimi organi predlagali, da se sredstva za uresničenje tega zakona zagotovijo v državnem proračunu brez navajanja posojil kot vira sredstev, zato se črta tudi 2. odstavek 4. člena.

Predlagateljem zakona je to bilo tudi sporočilo, da tudi finančni lobi išče kompromis za rešitev finančnih zagat in v tretji obravnavi zakona zagotovilo, da bo sprejet z aklamacijo.

Odbor za finance in kreditno – monetarno politiko je amandmaja podprl, zato sta bila amandmaja Ivana Verzolaka in Jožefa Kocuvana brezpredmetna, saj sta zahtevala dodatna sredstva.

Odbor za kulturo, šolstvo in šport je ob ugotovitvi, da je predlog zakona pripravljen skladno s sklepi DZ in zato primeren za drugo obravnavo tudi podprl oba amandmaja 11. poslancev, zavrnil pa obravnavo amandmajev na priložena gradiva, saj ti niso bili vloženi na obravnavo zakonskega besedila temveč na priloge, ki so sestavni del obrazložitve, zato so bili brezpredmetni. Državnemu zboru je predlagal, da predlog zakona v drugi obravnavi sprejme skupaj z amandmajema 11. poslancev.

Državni zbor je v drugi obravnavi zakon v obravnaval na svoji 17.seji dne 26. 1. 1994. Sejo je vodil podpredsednik DZ dr. Vladimir Topler, ki je poslance obvestil, da so na klop dobili pisni odgovor dr. Janeza Drnovška, ki ga je DZ ob prvi obravnavi zadolžil, da pred drugo obravnavo poda izjavo, kako bodo obremenitve iz zdravstvenega, obrambnega in šolskega tolarja vplivale na javno porabo RS za obdobje 1994 – 1997. Na to se je odzvala Polonca Dobrajc in zahtevala, da DZ sprejme sklep, da se zakona o obrambnem in šolskem tolarju umakneta iz dnevnega reda, dokler predsednik Vlade RS ne bo našel časa in bo DZ obrazložil to, kar je DZ že zahteval. Dr. Vladimir Topler je pojasnil, da so poslanci dobili na klop mnenje predsednika Vlade, v katerem je pojasnil, da je sklep že realiziran, saj je Vlada dne 7. 1. 1994 Državnemu zboru predložila stališča do sprejetih predlogov zakonov in do sprejetih amandmajev k proračunskemu memorandumu za leto 1994. Klub temu je dal sklep Polonce Dobrajc na glasovanje. Ob 54. prisotnih poslancev jih je 22 glasovalo za in 24 proti. Od tedaj je sprejemanje zakon teklo gladko. Rudi Moge je v imenu predlagateljev podrobno obrazložil, kako so predlagatelji pripravili zakon za drugo obravnavo in pokomentiral nekaj vloženi amandmajev. Končal je z besedami: Za večino, ki boste glasovali za, v kar sem prepričan pa tale pregovor; sreče, ki jo priključimo sami nase, ni mogoče več ustaviti. Ker je bilo več ali manj jasno, da bo zakon v drugi obravnavi sprejet, so se poročanju odrekli v Odboru za kulturo, šolstvo in šport, Sekretariatu za zakonodajo in pravne zadeve ter v Vladi RS. Po zapletih, kako spremeniti priloge k zakonu in ugotovitvi, da to z amandmaji ni mogoče je DZ z veliko večino sprejel oba amandmaja 11. poslancev, vse člene zakona in naslov zakona ter sklep, da zakon za tretjo obravnavo pripravijo predlagatelji.

V pripravi zakona za tretjo obravnavo so imeli predlagatelji zakona lahko delo, saj so v zakonskem besedilu spremenili le z amandmajema dopolnjena 3. in 4. člen. Več dela so imeli sodelavci z Ministrstva za šolstvo in šport, ki so v prilogi zakona podrobno obrazložili vsak program iz zakona posebej. Poslance je posebej zraven projekta investicij v šolski prostor zanimal projekt računalniškega opismenjevanja, ki je poleg opremljanja šol z računalniki zajemal tudi standardizacijo prenosa raznih informacij v šolah ter med njimi in drugimi institucijami, poenoteno programsko opremo, ki se v šolah uporablja kot podpora pouku, pa tudi za administrativne in upravne namene ter usposobitev učiteljev in učencev za delo z računalniki. Tudi program učenja tujih jezikov je zahteval, da se čim prej doseže nacionalni konsenz za izpeljavo potrebnih postopkov za spremembo predmetnikov in učnih načrtov v osnovnih šolah. Znanje jezikov lahko mlada generacija pridobi v šoli, kar lahko še izboljša zgodnejše učenje prvega tujega jezika in uvedba poučevanja drugega tujega jezika. Glede na geografski položaj Slovenije, razvoj ekonomskih odnosov s tujino in vlogo turizma v nacionalnem gospodarstvu je jasno, da je znanje tujih jezikov nujna

potreba. Zadnja dva programa, ki sta bila socialno naravnana pa sta dobila podporo vseh.

Zakon za tretjo obravnavo so predlagatelji vložili v obravnavo DZ 3 .2. 1994. Vsem programom je sledil tudi pregled obremenitev republiškega proračuna za izvedbo programov.

Poslanci so k predlogu zakon vložili tri amandmaje. Vika Potočnik, Rudi Moge, Marjan Šetinc, Tone Partljič, Jadranka Šturm Kocjan, Zoran Thaler, Tone Anderlič, Jože Lenič, Janez Zupanec in Miran Jerič so vložili amandma k 1. členu : V 1. členu se za besedo določijo vnese beseda nekateri. S tem so odpravili neskladnost med naslovom zakona in prvim členom, kar je ugotovil tudi Sekretariat za zakonodajo in pravne zadeve. Drugi amandma so vložili Jadranka Šturm Kocjan, Andrej Lenarčič, Vitodrag Pukl, Janez Jančar, Franc Zagožen, Franc Lipoglavšek, Jožef Školč, Tone Anderlič, Tone Peršak in Vika Potočnik k 3. členu: Na koncu drugega odstavka 3. člena se postavi vejica in se dopolni z besedilom: in ne bo manjši od 4.000.000.000,00 SIT po cenah na dan 1. 1. 1994. S tem amandmajem so poleg najvišjega zneska določili tudi najnižji znesek, ki ga zakon namenja za izvajanje nujnih razvojnih programov v posameznem letu. Tretji amandma so vložili poslanci Jadranka Šturm Kocjan, Andrej Lenarčič, Vitodrag Pukl, Janez Jančar, Franc Zagožen, Franc Lipoglavšek, Jožef Školč, Tone Anderlič, Tone Peršak in Ignac Polajnar: V prvem odstavku 3. člena se izraz do skupne višine črta in nadomesti z besedami v skupni višini.

Sekretariat za zakonodajo in pravne zadeve je opozoril le na neskladnost med naslovom zakona in njegovim 1. členom, kar je skupina poslancev z amandmajem s prvo podpisano Viko Potočnik odpravila.

Odbor za kulturo, šolstvo in šport je po kratki obrazložitvi Rudija Mogeta v imenu predlagateljev zakona, obravnaval tudi oba vložena amandmaja s prvopodpisano Jadranko Šturm Kocjan in ju podprl.

Državni zbor, ki ga je vodil podpredsednik dr. Lev Kreft, je dal besedo predstavniku predlagateljev Rudiju Mogetu. Ta je poslance seznanil, da so predlagatelji v zakonski predlog vgradili oba sprejeta amandmaja v drugi obravnavi in tako znesek za izvedbo zakona znižali iz 30 milijard tolarjev na 27 milijard tolarjev, hkrati so rok za izvedbo podaljšali na dve leti ter sredstva za izvedbo zakona zagotovili v državnem proračunu in ne z najetjem posojil. Hkrati je Ministrstvo za šolstvo in šport v priloge vgradilo tudi pripombe, ki so jih podali poslanci ob drugi obravnavi. Podprl je tudi vse tri vložene amandmaje in pozval poslance, da glede na dejstvo, da so vse pripombe uspeli uskladiti, da Odbor za kulturo šolstvo in šport podpira zakon in da tudi Vlada RS podpira zakon, da enotno glasujejo za njegov sprejem in pokažejo svetu, da smo zazrti v prihodnost.

Za njim je spregovoril v imenu Odbora za kulturo, šolstvo in šport dr. Dimitrij Rupel. Povedal je, da odbor podpira amandmaja s prvopodpisano Jadranko Šturm Kocjanovo. Posebej je opozoril poslance, da gre za zakon ki ureja programe kot so: investicije v šolske prostore, računalniško opismenjevanje, znanje tujih jezikov, zagotavljanje dostopnosti učbenikov in učnih gradiv in zagotavljanje sredstev za šolsko prehrano otrok in mladine. Gre za stvari, ki so še kako v strateškem,

nacionalnem interesu in odbor se je pri razpravah in pri podpori zakona in amandmajev zavedal tega strateškega in nacionalnega interesa. Odbor je soglasno in ubrano podpiral prizadevanja, ki stojijo za tem zakonom.

V imenu Vlade je podal mnenje vedno skromni minister dr. Slavko Gaber, ki je zakon soustvarjal in ga v vsem vedno podpiral. Bil je kratek: Z zadovoljstvom lahko povem, da Vlada republike Slovenije podpira navedeni predlog zakona v besedilu za tretjo obravnavo in da so predpostavke za uresničitev predlaganih projektov v letu 1944 vključene v predlog proračuna Ministrstva za šolstvo in šport za isto leto.

V nadaljevanju razprave je Jadranka Šturm Kocjan v imenu poslanske skupine LDS zakon podprla. Mihaela Logar je spregovorila v lastnem in v imenu Komisije za žensko politiko. Ta je zakon obravnavala kot zainteresirano delovno telo. Komisija podpira prioriteta področja v zakonu, ker odpira perspektive in možnosti vlaganja in tudi izobraževanje ne obravnava kot pridobivanje poceni delovne sile, ampak izobraževanje v tem primeru postaja družbena vrednota.

Anton Peršak je dejal, da je to verjetno zakon v katerem je po vseh dosedanjih usklajevanjih prijetno razpravljati, da pa bo kot poslanec, ki je v prejšnjih fazah imel določene predloge, ki so na srečo bili sprejeti, z veseljem podprl amandmaje in zakon.

Danica Simšič je povedala, da bo seveda, kot od vsega začetka, zakon podprla. Predlagala pa je tudi sklep. Ki naj bi ga sprejel Državni zbor: Državni zbor nalaga Vladi Republike Slovenije, da redno letno poroča o uresničevanju zakonov, ki so zajeti v tem zakonu.

Miroslav Mozetič se je zavzel, da bo skrb družbe ne samo to kar je zapisano v zakonu temveč da bo ta šola čim bolj človeška. Povedal je, da v celoti zadeve podpira in bo podprl amandmaje in zakon.

Anton Partljič je povedal, da je ta zakon pravzaprav del ene vizije, ki jo ima to ministrstvo o novi šoli, tudi o bolj prijazni šoli in gre za vsebinsko preobrazbo šole. To je vizija novega gledanja na izobraževanje v državi. Opozoril je, da je poleg nekaterih zakonov o otroškem dodatku in družini to praktično prvi zakon, kjer govorimo o prihodnosti tega naroda.

Predsedujoči dr. Lev Kreft je nato prešel na glasovanje o treh amandmajih, ki so jih poslanci z večino sprejeli. Nato je dal na glasovanje zakonski predlog v celoti. Od 63 prisotnih poslancev je za zakon glasovalo 61 poslancev, nihče ni bil proti. Poslanci so sprejeli se sklep, ki ga je predlagala Danica Simšič in nato zaključili sejo.

Uradni list republike Slovenije je 10. 3. 1994 objavil zakon.

**ZAKON O ZAGOTAVLJANJU SREDSTEV ZA NEKATERE NUJNE RAZVOJNE
PROGRAME REPUBLIKE SLOVENIJE V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU**

1. člen

S tem zakonom se določijo nekateri nujni razvojni programi Republike Slovenije na področju vzgoje in izobraževanja, obseg potrebnih sredstev za njihovo izvedbo, viri sredstev in način njihovega zagotavljanja.

2. člen

Programi iz prejšnjega člena so:

1. investicije v šolske prostore;
2. računalniško opismenjevanje;
3. znanje tujih jezikov;
4. zagotavljanje dostopnosti učbenikov in učnih gradiv;
5. zagotavljanje sredstev za šolsko prehrano otrok in mladine.

3. člen

Republika Slovenija bo za zagotavljanje pogojev iz prejšnjega v državnem proračunu v obdobju od leta 1994 do leta 1999 zagotavljala sredstva v skupni višini 27.584.000.000 tolarjev po cenah na dan 1. 1. 1994.

V posameznem letu znesek praviloma ne bo presegel 5.000.000.000 tolarjev po cenah na dan 1. 1. 1944 in ne bo manjši od 4.000.000.000 tolarjev po cenah na dan 1. 1. 1944.

Sredstva iz prejšnjega odstavka se oblikujejo v proračunu pod posebno postavko ministrstva pristojnega za šolstvo in šport.

4. člen

Republika Slovenija bo sredstva za uresničitev programov, določenih v 2. členu tega zakona, zagotovila v državnem proračunu.

5. člen

Letni finančni načrt za uresničitev programov, določenih v 2. členu tega zakona, in dinamiko zagotavljanja sredstev iz 3. člena določa Vlada Republike Slovenije.

6. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.